

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

444 DE FRAGMENTE MEMORABILE

ALE LUI **NEAGU
DJUVARA**

cu o prefață de

GABRIEL LIICEANU

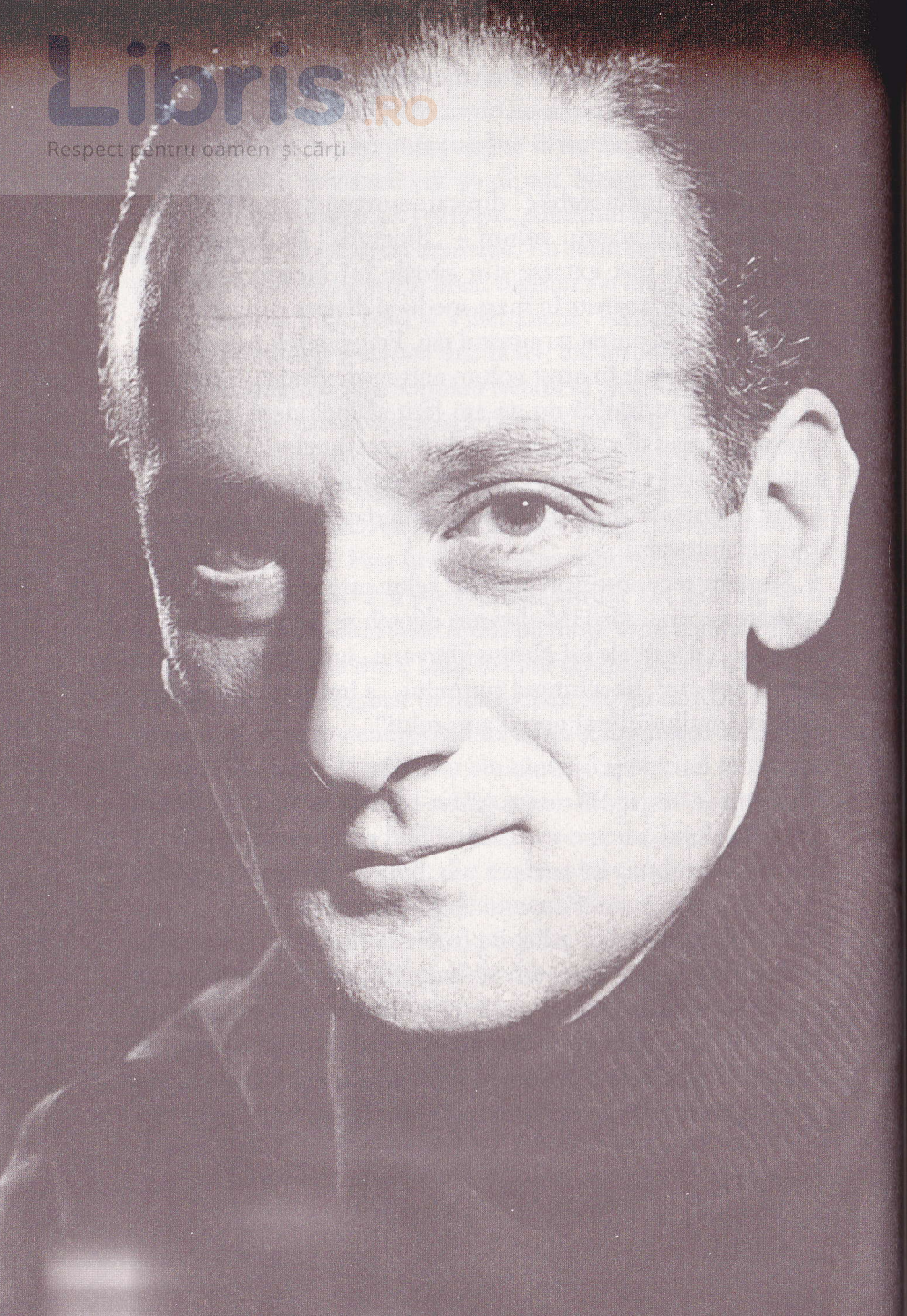

HUMANITAS
BUCUREȘTI

credite: Fotografiile din volum provin, în marea lor majoritate, din arhiva personală Neagu Djuvara. Pentru celelalte imagini poate fi indicată următoarea proveniență: p. **46:** *Université de Paris, Faculté de Droit, Place de Panthéon* (domeniu public Wikipedia, autor: Mirela Britchi) | p. **54:** *Victor Rădulescu-Pogoneanu* (fotografie realizată în atelierul Guggenberger din București, Calea Victoriei 39, aflată în arhiva personală Mihaela Barbus / Anca Cernea) | p. **55:** *Mircea Eliade în 1942* (arhiva Mircea Handoca) | p. **57:** *Berlin, Reichstag, după bombardamentul Aliaților* (domeniu public, sursa: United Kingdom Government) | p. **58:** *Mia Prodan* (with permission of the Prodan Romanian Cultural Foundation, London) | p. **79:** *Emil Cioran în 1977* (© Guliver-Getty Images) | p. **83:** *Raymond Aron* (© Roger Berson / Roger-Viollet) | p. **85:** „Un gând bun“, colaj din texte epistolare autografe ale lui Neagu Djuvara (© Mihail Coșulețu) | p. **87:** *Paris, la rue du Haut Pavé* (autor: Cătălin Cioabă) | pp. **89, 91, 93:** *fotografii cu Neagu Djuvara* (autor: Radu Sandovici) | pp. **90, 98:** *fotografii cu Neagu Djuvara* (autor: Cristian Ciocan) | p. **94:** *Neagu Djuvara la emisiunea Garantat 100 %* (autor: TVR) | p. **95:** *fotografie de familie, Trégastel, 2012* (by courtesy of Sandra Melone).

cuprins

<i>cele trei vieți ale lui neagu djuvara</i>	
prefață de gabriel liiceanu	5
<i>nota editurii</i>	15
<i>biografii</i>	17
<i>fragmentarium</i>	99
africa 100 antonescu 103 basarabia 105 boierii-mari 108 bucu-	
rești 109 cadrilaterul 112 china 113 cioran, eliade 114 civi-	
lizația europeană 116 comunismul și sechelele lui 119 credință,	
dumnezeu 122 cucerire, relații de cuplu 125 despre sine 127 dra-	
goste 132 educație, lectură, scris 134 emigrația românilor 138 eu-	
ropa mai mult sau mai puțin unită 140 evrei, sași, maghiari, sârbi...	
142 fanarioți 144 femei 145 francezi, influența franceză 146	
ialta 149 istorie, istoriografie 150 legionarism 157 marea exproprie-	
re 158 moarte 159 monarhie 160 musulmani 161 noi, românii,	
cu bune și rele 163 occidentalizarea românilor 167 originea cumană	
a lui negru vodă 169 patriotism 171 politică, politicieni 172 pre-	
dicții 176 românii azi și în viitor 177 rusia 180 sărbătoarea națio-	
nală 181 sua și războiul de 77 de ani 182 vârste 186 votul 188	
 <i>cuvinte de apreciere</i>	189
georgeta filitti 190 dan c. mihăilescu 191 radu oltean 193 andrei	
pleșu 194 sandra ecobescu 196 andrei pippidi 197 mihai dim. sturdza	
200 horia-roman patapievici 201	

august 18

...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod
...și să vă prezint în mod

biografie

31 august 1916

născut în vremuri de război

Primul Război Mondial izbucnește în Europa în vara lui 1914, iar România intră în conflagrație alături de Antantă doi ani mai târziu, pe 27 august 1916. Pe 31 august, după calendarul cel nou, se naște la București cel de-al doilea copil al soților Djuvara, Neagu.

Soldați germani și civili pe Calea Victoriei, a doua zi după ocuparea Bucureștiului pe 23 noiembrie 1916.

„M-am născut la trei zile după intrarea României în război. Am avut, până am plecat în Franța, la vârsta de doisprezece ani, extrase de naștere pe care scria «născut la 18/31 august». Se dădeau ambele date.“

Tata s-a temut ca mica sa familie să nu sufere din cauza foametei care amenința acest colț al țării, strâns între forțele Puterilor Centrale și Rusia, unde se instala, din ce în ce mai amenințător, haosul revoluționar. Prin urmare, a hotărât să-și trimită soția și cei doi copii în Franța, unde se afla tatăl său, ministru plenipotențiar al României la Bruxelles, retras, împreună cu întreaga Curte și cu guvernul belgian, la Le Havre.“

Neagu Djuvara copil.

Marcel Djuvara se căsătorește în ianuarie 1913 cu Ecaterina (Tinca) Grădișteanu. În decembrie 1913 vine pe lume Răzvan Djuvara (1913–1999), primul lor copil.

Marcel Djuvara (1880–1918) a fost inginer, inventator recunoscut, cu brevete în Anglia și Germania, remarcându-se încă de tânăr ca șef de promoție la absolvirea Școlii Politehnice din Berlin-Charlottenburg. În timpul Primului Război Mondial a luptat în Armata Română, fiind căpitan de geniu. A murit pe neașteptate la vârsta de 38 de ani, în timpul epidemiei de gripă spaniolă din 1918, imediat după armistițiul. Neagu își va trăi întreaga viață cu sentimentul că a avut un tată extraordinar, după cum îi povestea mama.

Tinca Grădișteanu (1883–1977) a fost „cea mai extraordinară și devotată mamă”. Rămasă văduvă de tânără, și-a crescut cei doi băieți și nu s-a mai căsătorit niciodată. După război, a rămas în România comunistă și n-a reușit să-și revadă fiul, la Paris, decât o singură dată, în timpul Crăciunului 1964, cu „învoire de o lună de la bestialul regim”.

Eram născut din Marcel Djuvara și Ecaterina Grădișteanu. Familia mamei a simțit că ea făcea o mezalianță căsătorindu-se cu tata. Fiindcă ei, Grădiștenii, erau o familie de mari-boieri, adică aveau strămoși de sute de ani și, prin nu știu ce alianțe, prin Ghica sau Văcărescu, se ajungea de douăsprezece ori la Basarab Întemeietorul.

În tabelul de ascendență al mamei mele, îl găsiți de douăsprezece ori pe Basarab, din femeie în femeie, ca să zic așa. Rudele mamei știau asta.

Tata, inginerul Marcel Djuvara, și mama, Tinca, născută Grădișteanu, în timpul călătoriei lor de nuntă, prin 1914.

Așa că nu priveau foarte cu ochi buni căsătoria cu un om, chiar de o inteligență superioară, care ieșise cap de promoție de la Politehnica din Berlin, taică-său era diplomat, ministru plenipotențiar, unchiul său, Alexandru Djuvara, fusese un mare orator parlamentar, de trei ori ministru.

Deci era o familie ajunsă foarte sus, avea și o vechime de vreo două sute de ani, de pe la 1770, dar pentru clanul marilor-boieri, din care Grădiștenii făceau parte, el era un parvenit, un nou-venit.“

Cele patru surori Grădișteanu, Constanța, Adelaida-Ana (Nyka), Ecaterina (Tinca), Ioana (Jeanne), fiicele generalului Nicolae Grădișteanu, împreună cu una dintre verișoarele lor, Marie-Jeanne, pozând pe terasa închisă a conacului de la Găești, pe la 1900.

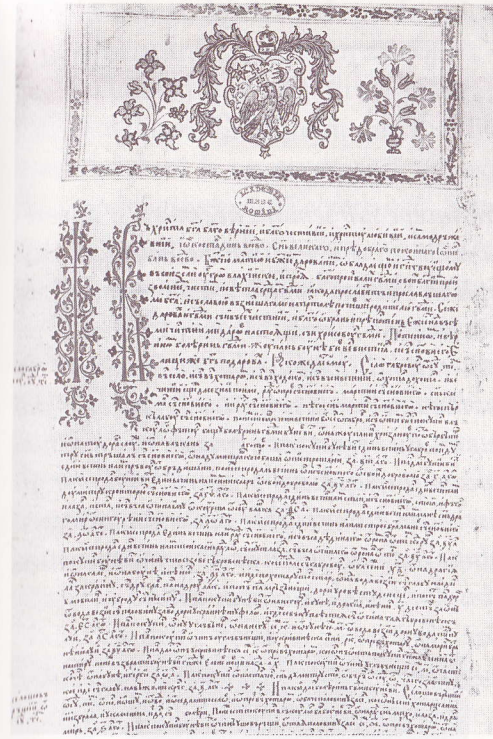
Tinca Grădișteanu la un bal costumat, înainte de căsătorie.

Înaintașii

Neagu Djuvara descinde, pe linie paternă, dintr-o familie de origine aromână așezată aici la sfârșitul secolului al XVIII-lea și care a dat țării mai mulți oameni de seamă. Linia genealogică cunoscută începe cu un răs-străbunic ce purta prenumele Trandafir (†1824), continuând cu străbunicul Gheorghe (Iorgu) Djuvara (1824–1884) și cu bunicul Trandafir Djuvara (1856–1935), ministru plenipotențiar al României în mai multe capitale europene, care apare evocat adesea în amintirile autorului. Pe linie maternă, istoria familiei, a Grădiștenilor, se pierde în urmă cu veacuri.

Pe linie paternă sunt aromân, familia tatălui meu venind din Munții Pindului, în urmă cu peste două sute de ani. Mama provenea dintr-o familie de vechi boieri munteni, din familia lui Bunea Grădișteanu, fost vistier sub Matei Basarab și mare dregător sub Constantin Șerban, ctitor al bisericii din Grădiștea, al satului Bunea și al Mitropoliei din București.“

Frescă din Schitul Bunea reprezentându-l pe ctitorul Bunea Grădișteanu (secolul al XVII-lea).

Hrisovul din 1657 al lui Constantin Șerban vodă, întărind zeci de moșii și sate lui Bunea Grădișteanu.

Jos: Grigore Grădișteanu, mare-vornic, la vremea căsătoriei sale cu Eufrosina Rosetti, portrete aflate în posesia stră-strănepotei lui, Despina Mavrocordat, prințesă de Sayn-Wittgenstein.

